

Museum
Kasteel Wijchen

Evaluatie MJBP 2022/2025

Datum	Augustus 2025

Auteurs

Bestuur MKW	Walther Verhoeven (voorzitter), Alex Elemans (secretaris), Ruud Weijling (penningmeester), Liesbeth Hemrica (algemeen bestuurslid), Lieke Kamphuis (algemeen bestuurslid), Robert-Jan Lambrichs (algemeen bestuurslid)
Directeur	Ingrid Gerritsen
Staf	Justa Vuister (conservator), Ben Teubner (conservator), Mirjam Bovenga (Management en project assistent), Judy Nijssen (vrijwilligerscoördinator), Wil Liefkens (financiële administratie)

Samenvatting

Voor je ligt de evaluatie van het Meerjarenbeleidsplan 2022-2025 van Museum Kasteel Wijchen (MKW). Hierin presenteren wij de resultaten van het museum in deze beleidsperiode naar aanleiding van gesprekken met medewerkers, vrijwilligers, partners en de gemaakte afspraken met de gemeente Wijchen in de Uitvoeringsovereenkomst 2022-2025.

MKW bewaart het cultureel erfgoed van Wijchen en omgeving en maakt dit toegankelijk voor publiek om hen te verrijken, te inspireren, te verbinden en uit te dagen hun relatie tot de regio te verdiepen. Met deze missie als leidraad hebben we het museum de afgelopen beleidsperiode laten groeien.

Na de feestelijke heropening in 2022 heeft MKW een positieve ontwikkeling doorgemaakt met als hoogtepunt het verhaal van de parels van Emilia in de tentoonstelling 'Reis van de parels'. Het onderzoek hiernaar en de tijdelijke tentoonstelling hebben grote indruk gemaakt en dit zal de komende jaren van belang blijken voor het museum, inwoners, ondernemers en de gemeente Wijchen.

Sinds de heropening in 2022 zijn het aantal bezoekers en de eigen inkomsten verder toegenomen. Het museum is erin geslaagd om minimaal twee keer per jaar succesvolle tijdelijke tentoonstellingen te ontwikkelen en hiermee verschillende doelgroepen aan te spreken. Hiervoor heeft MKW verschillende subsidieverstrekkers, sponsoren, fondsen en donateurs aangetrokken. Deze en andere activiteiten hebben veel publiciteit gegenereerd in de regionale en landelijke media. Waarbij MKW zich goed naar buiten toe heeft gepresenteerd. Dit alles is niet mogelijk zonder de inzet van de ca. 100 vrijwilligers. Dankzij de vrijwilligers is het museum 6 dagen per week open, kan het vele activiteiten organiseren, de collectie beheren en educatieve programma's uitvoeren.

Bezoekers hebben in MKW een beleving van kelder tot en met de toren. Na de renovatie van het kasteel is de presentatie van de archeologische collectie vernieuwd en gemoderniseerd. De bewoningsgeschiedenis van het kasteel is met interactieve middelen te beleven in de kelders. In de toren ontdek je de geschiedenis van de kastelen in de gemeente Wijchen. De beleving gaat buiten verder in museumtuin De Tuun. En bezoekers kunnen zich verder verdiepen in de geschiedenis van het kasteel en zijn bewoners tijdens een rondleiding waarbij ze oog in oog komen met Emilia en Emanuel.

Wellicht nog minder zichtbaar voor het grote publiek, maar in deze beleidsperiode is hard gewerkt aan het digitaal ontsluiten van de collectie zodat deze nog beter vindbaar wordt voor het grote publiek.

Het museum heeft zich verder ontwikkeld in de samenwerking met de organisaties om zich heen. Hierbij zijn nieuwe verbindingen aangegaan, zijn bestaande verbindingen versterkt en hebben nieuwe doelgroepen kennis gemaakt met MKW. De synergie van de verschillende functionaliteiten in Kasteel Wijchen komen met deze samenwerkingen steeds beter tot hun recht.

MKW heeft aan alle afspraken voldaan die zij met de gemeente heeft gemaakt in de uitvoeringsovereenkomst. Het museum is een gezonde organisatie en is klaar om de komende jaren zich verder te ontwikkelen als aansprekend museum over de geschiedenis van de gemeente Wijchen.

Inhoudsopgave

Samenvatting 3
Inhoudsopgave 4
Missie / ambitie / positionering 5
Partijen om ons heen (het Speelveld) 6
Overheid/structurele partner 6
Incidentele subsidiegevers 6
Fondsen 6
Rabo clubsupport 6
Sponsoren en donateurs 7
Samenwerking 7
Samenwerking binnen het 7
Verbinding met omgeving en doelgroepen 8
Museum presentatie 11
Communicatie 12
Organisatie 13
Kwaliteitsniveau organisatie 15
Financiële bedrijfsvoering 18
Afspraken 19
Afspraken beheersovereenkomst 19
Prestaties 20
1. Toegankelijkheid van het museum 20
2. Museale presentatie. 21
3. Erfgoed educatie 22
Financieel 24
Bijlage 25

Missie / ambitie / positionering

Museum Kasteel Wijchen bewaart het cultureel erfgoed van Wijchen en omgeving en maakt dit toegankelijk voor publiek om hen te verrijken, te inspireren, te verbinden en uit te dagen hun relatie tot de regio te verdiepen. Het is een duurzame missie ook al van voor deze beleidsperiode en sterk verankerd binnen en ook buiten de organisatie. MKW organiseerde heel veel in deze beleidsperiode (waarover verderop meer) en altijd met deze missie als leidraad. Maar ons verhaal voert niet meer alleen terug op onze bijzondere collectie. Met het kasteel en haar bewoningsgeschiedenis erbij is ons verhaal nog unieker geworden. Het daarop ontwikkelde programma versterkt de beleving voor de bezoekers. Het heeft het museum verder laten groeien, naar het uithangbord dat het nu voor de Wijchense gemeenschap is.

Gastvrij en laagdrempelig ontvangen kasteel en museum *iedereen* om zich in ons (basis)verhaal te laten meeslepen. Met als hoogtepunt de vrije toegang bij de opening van het gerenoveerde kasteel. Bij onze tijdelijke exposities met randprogramma's zoeken we meer contact met doelgroepen. Zowel bij het opzetten van activiteiten als bij het bezoeken ervan. Hieruit ontstaat een veelzijdig aanbod uiteenlopend van kruiden tot parels, maar altijd geïnspireerd door de Wijchense bewoningsgeschiedenis.
Kinderen komen altijd aan bod in de randprogramma's, tijdens schoolvakanties en met de Wijchense basisscholen heeft het museum een cultuureducatieprogramma.

De ambitie van het museum raakt allereerst het eigen specialisme. Maar dit raakt ook aan andere specialisten om ons heen. Met behoud van ieders rol willen wij meer motor zijn van onderlinge samenwerking bijvoorbeeld met de Historische Vereniging Tweestromenland en Museum Tweestromenland.

Voor deze beleidsperiode waren er flinke voornemens op het gebied van cultuurhistorie en (indirect) toerisme. Wat een stappen zijn hier gezet, getuige de succesvolle met veel, soms met landelijke exposure omgeven, exposities, symposia en daarmee gelijk opgaande stijging van het aantal bezoekers. Bij deze ontwikkelingen durven we wel te stellen dat het museum het Wijchens hart, inclusief economie en toerisme, krachtiger laat kloppen. Overigens is dit mede mogelijk gemaakt door organisatorische synergie. Het Toeristisch Informatiepunt (TIP) verhuisde met vrijwilligers naar de binnenplaats van het kasteel.

Partijen om ons heen (het Speelveld)

Museum Kasteel Wijchen (MKW) heeft een groot cultureel netwerk om zich heen. Musea (zowel lokaal als regionaal), historische verenigingen, kunstkring, bibliotheek en theater als voorbeeld. Daarnaast werkt MKW graag samen met Kasteel Wijchen waar door de kasteelmanager o.a. een (cultureel) programma zoals tijdelijke tentoonstellingen, concerten, lezingen en meer worden georganiseerd.

MKW wordt structureel ondersteund door de gemeente Wijchen, fondsen, incidentele subsidiegevers, sponsoren, vrienden en donateurs. Daarnaast werken we samen binnen de coöperatie Erfgoed Gelderland waarmee we MKW verbinden met de andere erfgoedinstellingen in Gelderland.

Overheid/structurele partner

Gemeente Wijchen is de structurele subsidiegever van MKW. Hierbij zijn er twee afstemmomenten gedurende het jaar op bestuurlijk niveau en is er goed contact met de beleidsambtenaar. Door de structurele subsidie van de gemeente Wijchen kan MKW in basis bestaan en is er ruimte en tijd om diverse projecten op te pakken waarvoor aanvullende financiële middelen worden gezocht.

In deze beleidsperiode is gebouwd op de heropening in februari 2022. Voor deze heropening zijn financiële middelen beschikbaar gesteld door de gemeente Wijchen waar we tijdens de beleidsperiode een positieve stijging van bezoekers en inkomen door hebben gekregen. Ook de beleving van inwoners en bezoekers is hierdoor sterk positief in ontwikkeling gekomen.

Incidentele subsidiegevers

In deze beleidsperiode zijn meerdere incidentele subsidies aangevraagd en gehonoreerd. Hiermee zijn projecten en samenwerkingen tot stand gebracht waarvan bezoekers genoten hebben zoals te lezen is in ons gastenboek. Een beknopt overzicht van projecten in deze beleidsperiode zijn:

Gemeente Wijchen	- Prikkelarm museumbezoek - Vrijheidstheaterfestival; Tussen kunst en vrijheid
Provincie Gelderland	- Tijdelijke tentoonstelling 'Ons kasteel' - Tijdelijke tentoonstelling 'Wijvenwereld' - Tijdelijke tentoonstelling 'KOUD!' - Project 'Adel, Burgers en Buitenlui'; met de tijdelijke tentoonstelling 'Reis van de Parels´ - Tijdelijke mini tentoonstelling 'Vier Vrijheid!' en Vrijheidstheaterfestival ' Tussen kunst en vrijheid'
TVAN	- Tijdelijke tentoonstelling 'GEKRUID'

Fondsen

Meerdere fondsen hebben een bijdrage gegeven voor verschillende projecten. Met de bijdrage zijn onderstaande projecten bekostigd:

Cultuurfonds	- Tijdelijke tentoonstelling 'Wijvenwereld' - Vrijwilligersregeling; Jurk voor Emilia - Conservatoren stipendium; Junior Conservator
Gravin van Bylandst Stichting	- Tijdelijke tentoonstelling 'Wijvenwereld'
Gemeente Wijchen& Hersenstichting	- Prikkelarm museumbezoek
Rabo clubsupport	- Water voor de Tuun - Schimmen komen tot leven

Sponsoren en donateurs

In deze beleidsperiode is ingezet op het vergroten van de sponsor- en donateursbijdrage. De eerste stappen zijn gezet en de komende jaren gaan we hiermee verder. Zo zijn er de volgende projecten gerealiseerd met deze bijdrage:

Vrienden MKW	-	Aankoop collectie
Rotary Wijchen	-	Tijdelijke tentoonstelling 'Merovingen'
Emilia Capital	-	3-jarig sponsorcontract
Parels van Anna	-	Openingshapjes en rondleiding
Aalbers Speciaalzaak Verf	-	Materialen voor 'Reis van de Parels'
Bezoekers	-	Vrijwilligersactiviteiten en tentoonstellingen

Samenwerking

Tijdens deze beleidsperiode zijn bestaande samenwerkingen voortgezet en nieuwe aangegaan. Deze samenwerkingen versterken MKW, de samenwerkingspartner en de culturele sector in de regio, provincie en daarbuiten. Museum Kasteel Wijchen werkt inhoudelijk samen in de culturele sector, is ontmoetingslocatie voor partners, verbind partners met elkaar, werkt met professionele en vrijwilligersorganisaties samen.

MKW werkt nauw samen met Stichting Vrienden Museum Kasteel Wijchen. Vanaf 2024 is de samenwerking geïntensiveerd met tentoonstellingsopeningen speciaal voor vrienden, lezingen door Wim Kattenberg, een lezing voor de vrienden en gesprekken over hoe we de toekomst samen tegemoet gaan.

Samenwerking binnen het kasteel is een belangrijk element. We werken samen met kasteelmanager en haar team, maar we zijn niet één. De belangen zijn uiteenlopend. De realiteit is dat de wederkerigheid niet altijd op elkaar aansluit, hieraan wordt door beide partijen hard gewerkt. Belangen en verwachtingen delen moet meer naar de voorkant. Hoe ziet de gedeelde huishouding er nu uit? Synergie inhoudelijk is bijvoorbeeld de samenwerking bij een tentoonstelling van het museum en de aanvullende activiteit van het kasteel met een pop-up restaurant van Parels van Anna uit Wijchen. Voor de toekomst zien we meer mogelijkheden zoals een museumbezoek verbinden aan kasteelactiviteiten, of kasteelactiviteiten verbinden aan museumbezoek.

MKW werkt o.a. samen met de vier Maas en Waalse Musea die in 2025 worden uitgebreid met andere partners, Toerisme Veluwe Arnhem Nijmegen (TVAN), Bureau Toerisme, toeristisch platform Wijchen=, bibliotheek Wijchen, Hotel Restaurant Hoogeerd, B&B en Camping Bij de 3 Linden, Ruysbos, Museum Tweestromenland, Historische Vereniging Tweestromenland, Erfgoed Gelderland. Ook kunstenaars, tentoonstellingsmakers, basis-, middelbaar- en beroepsonderwijs, musea in het Rijk van Nijmegen behoren tot het netwerk van samenwerkingen.

Daarnaast werken we samen met bruikleengevers voor de diverse tentoonstellingen zoals Rijksmuseum van oudheden, Archeologisch Depot Gelderland, Valkhof Museum, Museum het Pakhuis, Maelwael van Lymborch en Kasteel Huis Sevenaer. Ook lokale particuliere verzamelaars hebben hun verzameling ter beschikking gesteld voor de tentoonstellingen en hebben hun kennis met ons gedeeld.

Andere culturele organisaties zijn bij MKW op bezoek geweest om kennis met elkaar uit te wisselen. Zo zijn vrijwilligers van Kasteel Doornenburg en Museum Tweestromenland op bezoek geweest, is het netwerk Directeuren Kleine Musea bij elkaar gekomen in MKW, wordt mogelijk de Gelderse archeologie dag 2025 gehouden in MKW en is de Nederlandse Federatie Vrienden Musea contactdag in samenwerking met MKW in KW gehouden.

Verbinding met omgeving en doelgroepen

Museum Kasteel Wijchen heeft zich als doel gesteld om het **inspirerende cultuurhistorische centrum van Wijchen en omgeving** te zijn. Hiervoor is de positionering van het museum bepaald, zijn de museumpresentatie en activiteiten hier op aangesloten, marketing en communicatie zijn aangescherpt en is de interne organisatie uitgebreid in fte en expertise. De motivatie van MKW is dat iedereen het unieke cultureel erfgoed van Kasteel Wijchen, Wijchen en omgeving wil zien en beleven, omdat dit bijdraagt aan persoonlijke en maatschappelijke identiteitsvorming en verbinding. Iedereen doet mee en voelt zich welkom.

Naar aanleiding van deze motivatie heeft MKW afgelopen jaren sterk ingezet op de verschillende benoemde doelgroepen. Dit heeft zich geuit in een tentoonstelling gericht op gezinnen met kinderen (KOUD), actieve betrokkenheid van nieuwkomers bij de totstandkoming van een tentoonstelling (GEKRUID), evenementen (Middeleeuws festival, vossenjacht, symposia en kindercollege's) en lezingen voor jong en oud. Zie ook het activiteitenoverzicht in de jaarverslagen. Daarnaast zijn we samen met de gemeente in 2023 gestart met de ontwikkeling van een prikkelarm museumbezoek voor mensen met bijvoorbeeld autisme of dementie. Ook de pilot met ROC Nijmegen heeft een nieuwe doelgroep MBO studenten het museum binnengebracht voor een burgerschapsactiviteit. De pilot wordt in een aangepaste vorm doorgezet waarbij MKW een gastlocatie is waar docenten hun studenten ontvangen in het museum.

Onderzoek, tentoonstellingen en andere activiteiten hebben in basis een startpunt in de gemeente Wijchen waarbij de verbinding wordt gezocht met lokale inwoners of inwoners die hier ooit gewoond hebben. Dit doet MKW door bijvoorbeeld objecten te laten zien die in Wijchen zijn gevonden, lokale verhalen te presenteren en lokale inwoners te betrekken bij het opzetten van de tentoonstelling of bijvoorbeeld het geven van lezingen. MKW zet deze bewonersgeschiedenis vervolgens in landelijk perspectief om zo ook geïnteresseerden uit andere delen van het land en buitenland naar het museum en gemeente te trekken.

Het onderzoek door MKW naar de parels van Emilia heeft meerderen geïnspireerd om dit verder uit te dragen. Burgemeester Helmer-Englebert gebruikte het in haar Nieuwjaars speech en had zelfs parels in haar haar als referentie naar de parels van Emilia en de parels van Wijchen. Door dit verhaal worden inwoners van Wijchen met elkaar, hun omgeving en MKW verbonden. Zowel in het museum als vanuit thuis, gemeente en media. Met het onderzoek, de tentoonstelling '**Reis van de parels**', symposium '**Parels in de Kroon**' en media-aandacht heeft MKW laten zien dat met cultureel erfgoed iedereen betrokken kan worden en MKW het centrum is van waaruit dit verhaal is gestart. Hét succesmoment van 2024-2025 voor MKW.

Museumbezoekers waarderen hun bezoek aan tentoonstelling en kasteel. Dit is te herleiden aan de positieve reacties in het papieren gastenboek;

- Waardering gastvrij ontvangst
- Goede rondleiding
- Prachtig gerestaureerd en onderhouden kasteel
- Mooie tentoonstelling
- Inspirerende lezing
- Ik kom nog eens terug!

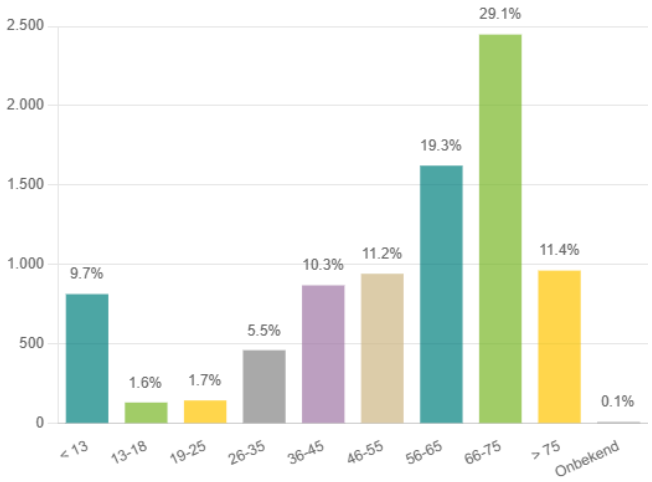
Ook kritische noten zijn hierin te lezen zoals;

- Te weinig inhoudelijke tekst
- Te veel tekst
- Te klein lettertype
- Geen broodje te koop
- Er zijn weinig objecten te zien in de pareltentoonstelling

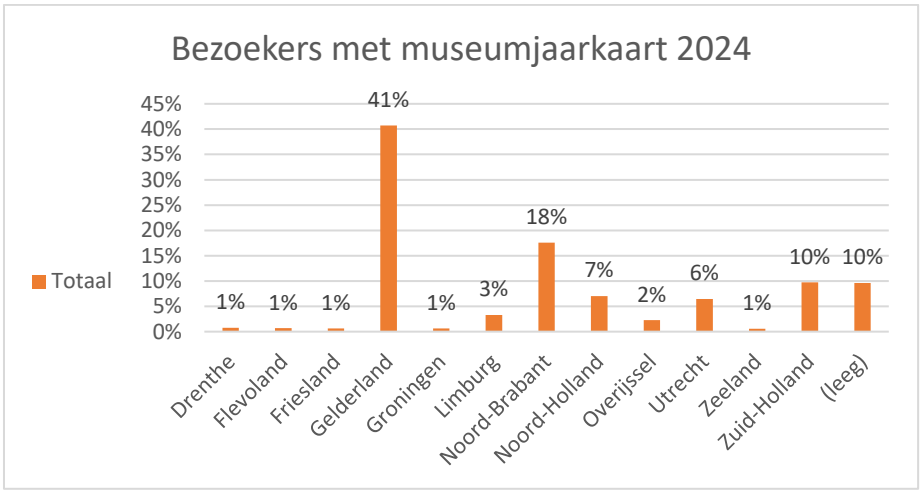
Onder de vrijwilligers (die over het algemeen uit Wijchen en omstreken komen) van MKW is een tevredenheidsonderzoek uitgevoerd in het voorjaar van 2025. De resultaten daarvan zijn als volgt:

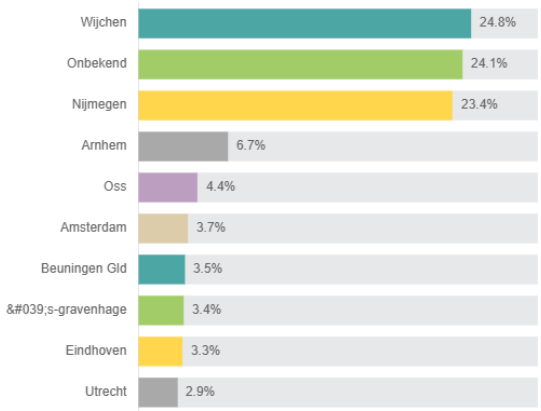
Zo'n 100 vrijwillige medewerkers zetten zich op allerlei manieren in voor Museum Kasteel Wijchen. Het museum floreert dankzij hun inzet. Om een beeld te krijgen van hoe onze vrijwilligers hun werk ervaren, stuurde het museumbestuur hen een vragenlijst. Bijna de helft stuurde die ingevuld terug. Op basis van hun antwoorden concludeert het bestuur dat MKW veel goed doet op het gebied van communicatie, samenwerking en waardering voor vrijwilligers. Verbeterpunten liggen vooral bij de zichtbaarheid van het bestuur, begeleiding van vrijwilligers en de taakverdeling. De komende tijd zullen deze punten extra aandacht krijgen.

Bezoekers van Museum Kasteel Wijchen zijn voornamelijk 56+ is te zien aan de leeftijd analyse van de museumjaarkaart gebruiker. Ook kinderen onder de 13 is een aanzienlijke piek t.o.v. de jeugd tussen de 13-25 jaar. De bezoekers komen uit heel Nederland, we zien hierbij een significant bezoekersaantal uit Gelderland en gevolgd door Noord-Brabant. Hierbij opgemerkt dat dit museumkaarthouders zijn en onze betalende bezoekers niet in de analyse zijn meegenomen. Daarnaast zien we een groot percentage Wijchenaren en mensen die uit Nijmegen komen als bezoekers in de woonplaatsanalyse.

Figuur 1 2024 leeftijden registratie museumkaart bezoekers MKW

Figuur 2 Woonplaatsanalyse Museumkaart bezoekers 2024

Museum presentatie

Collectie

“De collectie staat er goed bij, maar er is ook nog genoeg te doen”; aldus conservator Vuister in herfst 2024. In 2022 is de vaste collectie archeologie heringericht en is de context opgefrist. Daarnaast zijn de verhaallijnen over kastelen in de gemeente Wijchen in de toren te bezoeken en de bewonersgeschiedenis van het kasteel in de kelder met de presentatie ‘Schimmen komen tot leven’. Bezoekers hebben een beleving van kelder tot toren en kunnen vrijwel het gehele kasteel bezoeken. De ruimtes die andere doeleinden hebben zoals trouwzaal, vergaderruimte of raadzaal worden wel vaak meegenomen in besloten rondleidingen mits de ruimte beschikbaar is.

De collectie in het depot wordt jaarlijks verder ontsloten. De basisregistratie is op orde en in 2025 is het begin gemaakt om verfijning hierin aan te brengen. Dit gezegd hebbende is er altijd een spanningsveld tussen de museale regelgeving en wat kan in een organisatie met een kleine staf en een grote vrijwilligers groep. Hierin worden stap voor stap de betrokkenen opgeleid en wordt de organisatie verder geprofessionaliseerd. Hierbij worden prioriteiten gesteld en gekeken naar de mogelijkheden binnen de beschikbare uren en middelen. De uitbreiding van de beheerskostenvergoeding in 2025 is een middel om de zorg voor de collectie op peil te houden en verder te verbeteren.

Voor de tijdelijke tentoonstelling wordt altijd in eigen collectie gekeken of een object het verhaal van Wijchen kan vertellen. Hiermee komen ook de objecten die in het depot staan in een tijdelijke tentoonstelling. Bruiklenen zijn deze periode mogelijk geweest, maar zijn niet aangevraagd door andere musea.

De ambitie is om onderzoek te doen naar de collectie en met de collectie het verhaal van Wijchen te vertellen in vaste en tijdelijke tentoonstellingen. Dit is gerealiseerd in de tijdelijke tentoonstellingen die Museum Kasteel Wijchen afgelopen jaren heeft gepresenteerd. Verder komen collectiestukken voor in eigen en externe publicaties, op websites als Europeana en het streven is dat de collectie op Collectie Gelderland vindbaar is. Ook zijn afbeeldingen van collectie bij een artikel in de Gelderlander of Wegwijs geplaatst.
De collectie is deze beleidsperiode verder gedigitaliseerd. Steeds meer objecten hebben een objectfoto en krijgen meer informatie in het digitale databasesysteem dan vereist.
Museum Kasteel Wijchen heeft enkele collectieschenkingen mogen ontvangen. Zo is de collectie uitgebreid met een Romeins schaaltje, een collectie prehistorisch materiaal en Stichting Vrienden Museum Kasteel Wijchen heeft een speldje geschonken bij de tentoonstelling ‘Wijvenwereld’ voor de vaste collectie.
De studiecollectie is onderdeel van het educatie-aanbod. De lessen ‘Archeoloog in de klas’ laten basisschoolleerlingen bijvoorbeeld in aanraking komen met Romeinse scherven die ze ook mogen aanraken. Het verleden wordt zo tastbaar en beleefbaar. Museum Kasteel Wijchen heeft verschillende lesbrieven voor basisschoolleerlingen van groep 1 t/m groep 8. Scholen uit de regio vinden de lessen via samenwerkingspartner het Cultuurknooppunt. Ook middelbaar onderwijs uit Wijchen heeft een lesbrief gevolgd met groot plezier voor leerling en museumdocent. En met een pilot is verkend of ook het beroepsonderwijs van ROC Nijmegen van lesaanbod in het museum kan genieten. De pilot is goed uitgevoerd, hoewel de conclusie was dat MKW geen geschikt lesaanbod heeft voor deze doelgroep. Het ROC is wel voornemens om terug te komen voor de locatie en neemt dan eigen docenten mee voor de les. In de jaarverslagen staan de lesbrief overzichten per jaar.

Communicatie

De communicatie en marketing van Museum Kasteel Wijchen is deze beleidsperiode stap voor stap verder geïntensiveerd en geprofessionaliseerd met de beschikbare middelen en uren. Mede door goede persberichten te schrijven en aansprekend beeldmateriaal aan te leveren is veel free publicity gegenereerd. Socialmedia gebruik door MKW is meebewogen met de gebruikers van deze platforms. Ook de komst van een nieuwe directeur, nieuwe tijdelijke tentoonstellingen, evenementen en activiteiten zijn reden geweest om een museumbezoek te promoten.

In 2025 heeft onze sponsor het mogelijk gemaakt om meerdere spandoeken langs de Emilialoop te plaatsen om een bezoek aan het kasteel en museum te bevorderen. Een aanvullende promotionele actie bij de Emilialoop stimuleert het bezoek verder.

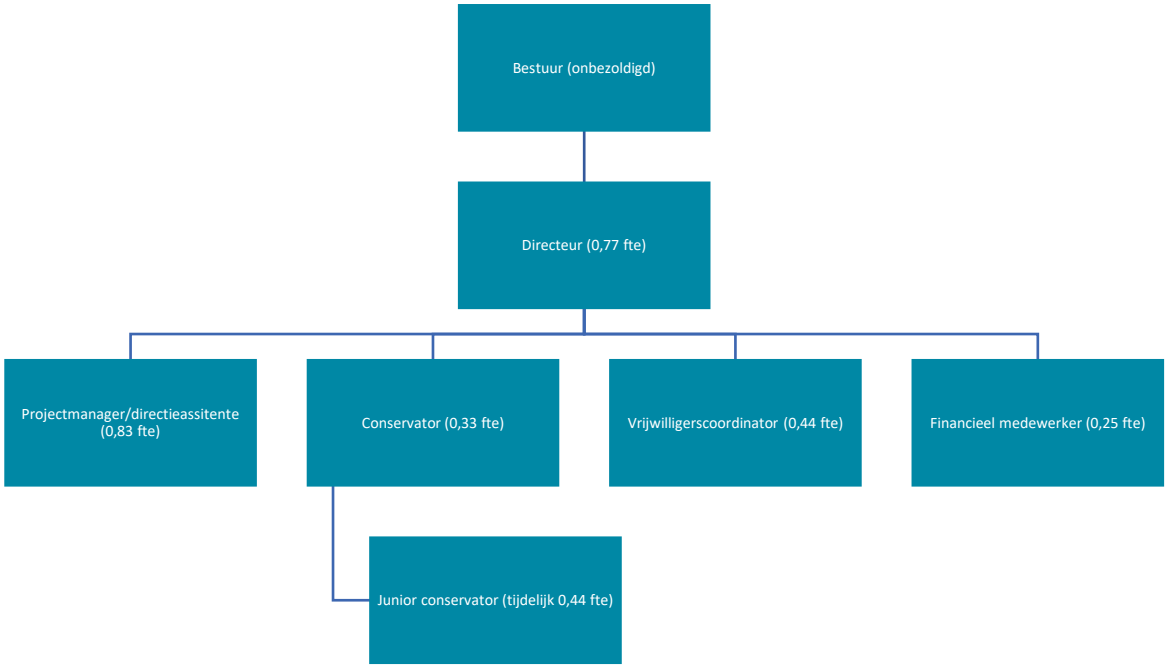
Dankzij bekende Nederlanders die zich vrijwillig hebben ingezet voor het museum en tentoonstelling is veel bereik gegenereerd. Dit is ook terug te zien in de herkomst van de bezoekers.

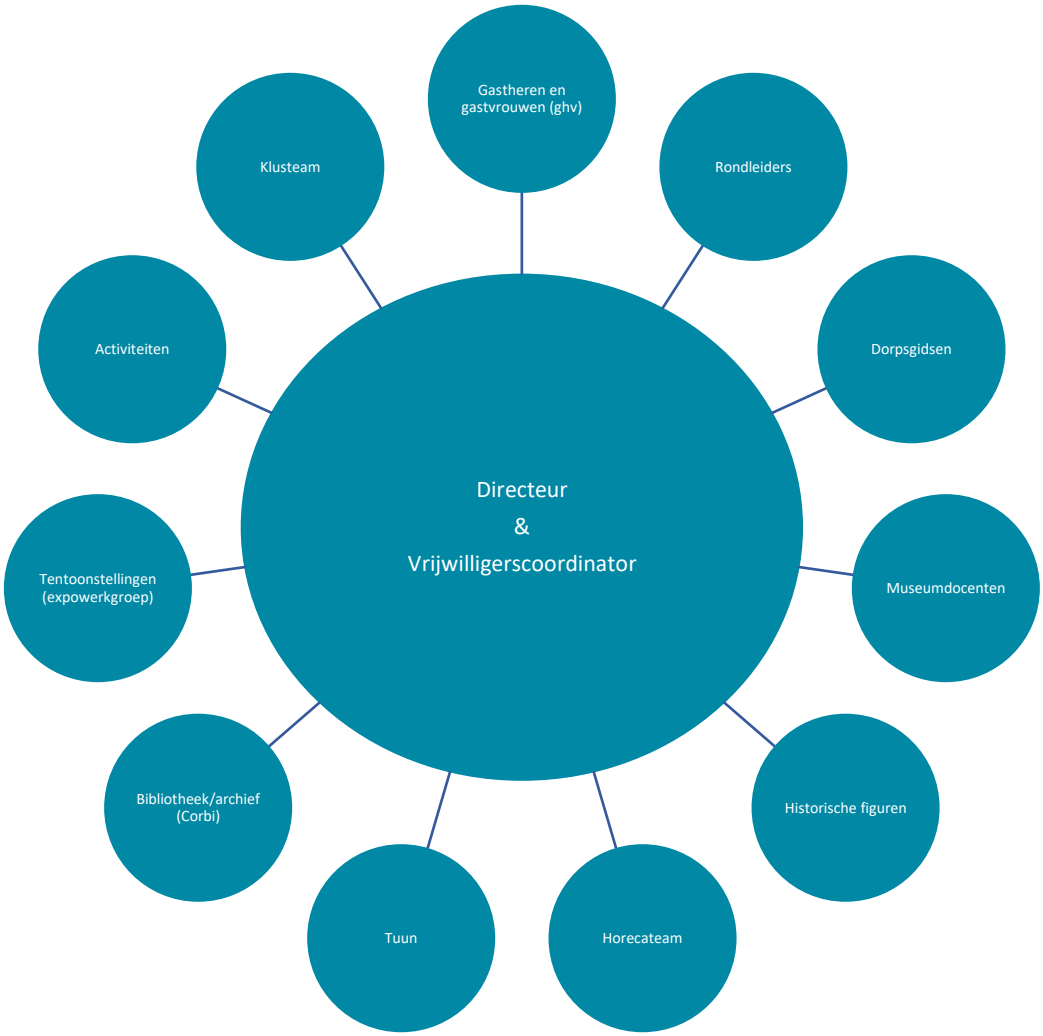
Het beperkte reclamebudget is goed ingezet. Hierbij wordt gekeken naar doelgroep en afzetmarkt. Daarnaast wordt ook meer ingezet op reclame bij tijdelijke tentoonstellingen en wordt doelgericht geadverteerd in regionale en landelijke media.

Ondanks dat niet voor iedereen duidelijk is dat Museum Kasteel Wijchen en Kasteel Wijchen twee zelfstandig opperende organisaties zijn, hebben zij op meerdere fronten samengewerkt en elkaar op enkele punten versterkt zoals de communicatie.

Organisatie

De organisatie van Museum Kasteel Wijchen bestaat uit een onbezoldigd bestuur, betaalde staf en zo'n kleine 100 vrijwilligers. De opzet van de organisatie is te zien in twee organigrammen.

MKW heeft als organisatie gedurende de afgelopen periode een gedaanteverwisseling ondergaan. Vooral gestimuleerd door de renovatie van het kasteel. Maar bijvoorbeeld ook door de huisvesting van het Tourist Information Point (TIP). Resultaat een verbreding van de presentatie van de bewoningsgeschiedenis van Wijchen, met meer en andere mogelijkheden om die te delen met burgers uit Wijchen en omgeving, leerlingen en bedrijven. Zowel TIP als de oplopende bezoekcijfers en exposure hebben MKW verder op de kaart gezet van economie en toerisme en niet in de laatste plaats van de Wijchense gemeenschap. Een positie die toenemend kansen biedt om synergie te zoeken met allereerst andere activiteiten die in het kasteel plaatsvinden. En daarnaast met veel partijen om ons heen zoals de bibliotheek in Wijchen, Stichting Vrienden Museum Kasteel Wijchen, lokale verzamelaars, ondernemers in Wijchen en scholen.

Het beleidsplan voorzag al dat er extra capaciteit nodig was binnen alle afdelingen van MKW om als organisatie de toekomstige ontwikkelingen aan te kunnen. De vaste staf werd op cruciale taken als vrijwilligers coördinatie, collectiebeheer en projectondersteuning en communicatie met in totaal 30 uur uitgebreid naar zo'n 2,8 fte. Daarmee blijft MKW overigens in de groep kleine musea.

Het leeuwendeel van de medewerkers bestaat uit gemotiveerde en enthousiaste vrijwilligers die o.a. zorgen voor "de Tuun", educatie, rondleidingen, de opbouw van tentoonstellingen et cetera. De vrijwilligersorganisatie bestaat uit zo'n kleine 100 vrijwilligers uit de gemeente Wijchen, maar ook van daarbuiten zoals Druten, Beneden-Leeuwen, regio Nijmegen en regio Rotterdam. De inpassing van het TIP bracht 19 vrijwilligers naar het kasteel, een impuls voor het ghv-team. Ook is tijdens de renovatie een kleine horecavoorziening gerealiseerd waardoor een nieuwe werkgroep is opgericht voor de horeca. De vrijwilligersorganisatie staat op de basis van het vrijwilligersbeleid voor deze beleidsperiode. De intentie is om het vrijwilligersbeleid in de komende beleidsperiode opnieuw tegen het licht te houden. MKW heeft een hechte vrijwilligersgroep waarvoor geen actieve acquisitie nodig is. Ook niet bij de extra vraag van de afgelopen periode. Een zorg voor de organisatie is de 65+ leeftijd en mensen met een beperking. Het kasteel is zo goed als mogelijk ingericht voor minder valide mensen, maar struikelgevaar in een pand als waar we in werken is niet geheel te voorkomen.

MKW is een kleine organisatie. Maar het speelveld waarin MKW opereert en het brede spectrum aan activiteiten vragen tegelijkertijd professionaliteit. De staf en ook de vrijwillige medewerkers brengen specifieke vaardigheden mee. Daarnaast houden (praktische) trainingen de professionaliteit op peil. Een greep: gastvrijheid en rondleiden, kassabediening, bhv en tekstschrijven. Dit is een continuproces.

Het beleidsplan 2022-2025 van MKW was ambitieus opgezet en tijdens de periode na de renovatie van het kasteel zijn veel van die ambities werkelijkheid geworden. Het was een periode met veel kansen en uitdagingen. Tegelijkertijd vroeg dat woekeren met capaciteit en met het enthousiasme binnen de organisatie. MKW is gezond, maar interne evaluatie laat ook zien dat het er om gaat gezond te blijven bij alle groei, nieuwe activiteiten en successen. Prioriteit voor de volgende beleidsperiode is dan ook om kansen vast te houden maar ook de spiraal van verwachtingen, kwaliteit en middelen op een realistische spanning te houden. Daartoe zijn ook veel leermomenten met elkaar gedeeld. De kern hierbij is om vooral de identiteit van MKW in het oog te houden. Waar zijn we van en welke prioriteiten, programmering en ontwikkeling passen daarbij?

Kwaliteitsniveau organisatie

In deze beleidsperiode is op meerdere manieren aan het kwaliteitsniveau van de organisatie gewerkt. Zo is het museum een geregistreerd museum volgens de museumnorm, zet het museum zich in voor de uitgangspunten zoals beschreven in de Governance Code Cultuur, stuurt het aan op diversiteit en inclusie en onderschrijft het de Fair Practice Code.

a. Geregistreerd museum

Museum Kasteel Wijchen is geregistreerd in het Museumregister. In het voorjaar van 2021 is de herijking van de registratie van Museum Kasteel Wijchen voltooid, hierbij is geconstateerd dat Museum Kasteel Wijchen voldoet aan de criteria van de museumnorm (die o.a. gebaseerd zijn op de GCC, Code D&I, FPC), en is het museum opnieuw gecertificeerd. De registratie kent geen einddatum en maximaal eens in de vijf jaar kan steekproefsgewijs een herijking worden uitgevoerd. In de afgelopen beleidsperiode hebben dan ook geen wijzigingen plaatsgevonden m.b.t. de status van Museum Kasteel Wijchen als geregistreerd museum.

b. Governance Code Cultuur

Museum Kasteel Wijchen heeft zich de afgelopen periode ingezet om te blijven voldoen aan de uitgangspunten zoals beschreven in de Governance Code Cultuur (GCC). De Governance Code Cultuur helpt culturele organisaties om de gangbare standaarden voor goed bestuur en toezicht te volgen. Hierbij heeft Museum Kasteel Wijchen gekozen voor het werken middels een bestuur-directie model. In de afgelopen beleidsperiode hebben er wisselingen plaatsgevonden in zowel het bestuur als bij de functie van de directeur. Om de principes van good governance te kunnen borgen is de inrichting van de governance bij Museum Kasteel Wijchen regelmatig onderwerp van gesprek tussen bestuur en directie, en ook de nieuwe leden zijn op de hoogte gebracht van de uitgangspunten hierbij.

Met de groei en de ontwikkeling van de organisatie en de staf in de afgelopen beleidsperiode zien we dat er een verdeling van taken en bevoegdheden heeft plaatsgevonden. In 2022 heeft het bestuur de intentie uitgesproken om de bestuurlijke organisatie te willen door ontwikkelen naar een RvT-model. Met als voorwaarde: transparantie in de verdeling van taken, bevoegdheden en verantwoordelijkheden tussen de directeur-bestuurder en de raad van toezicht. In 2023, met het vertrek van Rylana Seelen en het aantreden van Ingrid Gerritsen als nieuwe directeur, is dit plan tijdelijk on-hold gezet, om de aandacht te kunnen richten op het inwerktraject en de ontwikkeling als nieuwe museumdirecteur.

Voor 2025 wordt de doorontwikkeling naar RvT-model opnieuw geagendeerd, waarbij de toekomstige verdeling van taken, bevoegdheden en verantwoordelijkheden, de informatie-uitwisseling bij toezicht op afstand, en de taakverschuiving en mogelijke taakverzwaring van de directeur in kaart worden gebracht.

c. Code D&I

Museum Kasteel Wijchen wil een afspiegeling zijn van de eigen omgeving en inspelen op de arbeidsmarkt. Om de doelgroep goed te bereiken en medewerkers en vrijwilligers een inclusieve werkomgeving te bieden, stuurt het museum op diversiteit en inclusie. Immers, in een inclusieve werkomgeving zijn mensen creatiever, effectiever en productiever. Diversiteitsmanagent omvat inzicht in leeftijd, sekse, etnische achtergrond, psychische en fysieke handicap, maar ook als het gaat om inzetten van de verschillen aan competenties en talenten.

In het afgelopen MJBP is de wens uitgesproken een museum te willen zijn voor iedereen, waarin we een veilige werkplek en bezoekplek creëren, en waarin plaats is voor diversiteit en inclusiviteit (Code D&I). De afgelopen beleidsperiode is er dan ook veel aandacht geweest voor het toegankelijk maken van MKW voor diverse doelgroepen.

Dat is onder meer tot uiting gekomen in de verschillende tentoonstellingen die elk voor een andere doelgroep ontwikkeld waren: 'Ons Kasteel' (2022) en 'Tekens in het landschap' (2022) waren sterk gericht op de lokale bevolking, met 'Wijvenwereld' (2022-2023) werd er specifiek aandacht besteed aan de positie van de vrouw in de middeleeuwen en zagen we ook een grote aantrekkingskracht op het vrouwelijk publiek – ook van buiten de regio -, 'KOUD! Over leven in de ijstijd' (2023-2024) richtte zich speciaal op kinderen, en bij 'GEKRUID: Pittige verhalen over planten' (2024) speelde ook het gebruik van kruiden en planten in de recepten van Wijchenaren met een niet-westerse migratieachtergrond een rol.

Ook in onze andere activiteiten hebben we bewust gewerkt aan het toegankelijker maken van het museum voor een divers publiek. Zo is er zowel een prikkelarm museumbezoek, alsook een museumbezoek voor mensen met dementie ontwikkeld. Daarnaast is er veel aandacht geweest voor het betrekken van jongeren en leerlingen bij het erfgoed door het ontvangen van schoolklassen en het aanbieden van specifieke lesprogramma's. Het Vrijheidsfestival in 2025 heeft samenwerkingen en gesprekken tot stand gebracht met nieuwkomers, autochtone inwoners en tussen jong en oud.

De stichting gebruikt in al haar publieke schriftelijke communicatie taalniveau B1, zoveel als mogelijk. Zo heeft staf een symposium gevolgd 'Tekst in het museum' (Rijksmuseum 2024). En vanaf 2025 geeft een vrijwilliger ondersteuning specifiek bij het nog kindvriendelijker maken van museum en speurtocht teksten.

Over het algemeen was dat zeer succesvol. We zien echter ook dat er meer nodig is voor een divers publieksbereik dan enkel het over de drempel krijgen van diverse doelgroepen. Een leerzaam moment was de ontvangst van leerlingen van het ROC in Nijmegen, waarbij het voor de – oudere – vrijwilligers lastig was om de verbinding te maken met de studenten.

Daarbij raken we aan de kern van wat het zo lastig maakt om een museum voor iedereen te zijn: de personele bezetting is (nog) niet altijd divers. Om een divers publiek te kunnen bedienen, is ook een diverse personele bezetting nodig. Met name op het vlak van vrijwilligers is dit lastig. Een groot deel van de vrijwilligers komen uit dezelfde demografische groep: zij zijn gepensioneerde Wijchenaren met een liefde voor het Wijchense erfgoed en het kasteel. Het is lastig om vrijwilligers uit andere groepen te werven – en te behouden – doordat zij enerzijds minder tijd hebben (jongeren) en anderzijds minder aansluiting vinden met de bestaande groep vrijwilligers. Daarom is de afgelopen tijd ook gekeken naar hoe de personele bezetting aangevuld kan worden met jongeren, o.a. door de inzet van een stagiair en het werven van een junior-conservator.

Mensen die taalondersteuning krijgen (Taalcafé in Mozaïek) kunnen tegen schooltarief dit koppelen aan hun les.

Voor de komende beleidsperiode nemen we mee dat een museum willen zijn voor iedereen een mooi streven is, maar dat we dit specifiek moeten maken om op een goede, planmatige wijze dit ook te kunnen waarmaken. 'Iedereen' is heel breed. Zo breed, dat het niet meer realistisch is. Dat houdt in 1) diverse tentoonstellingen blijven organiseren, 2) een personeelsbestand (staf en vrijwilligers) creëren dat de diverse doelgroep reflecteert en daarbij aansluiting vindt, en 3) doelgroepen meer concretiseren.

d. Fair Practice Code

Museum Kasteel Wijchen onderschrijft de Fair Practice Code (FCP) voor werkenden in de culturele sector. De FPC is een gedragscode voor ondernemen en werken in de culturele sector op basis van vijf kernwaarden: solidariteit, diversiteit, vertrouwen, duurzaamheid en transparantie. De code nodigt uit tot kritische reflectie: het is een handreiking om voor alle spelers in de sector tot een toekomstbestendige arbeidsmarkt en beroepspraktijk te komen.

De FPC gaat over alle soorten werkverhoudingen en richt zich tot opdrachtgevers, werkgevers, werknemers, zelfstandige professionals, payrollers, gedetacheerden, stagiairs en vrijwilligers. Museum Kasteel Wijchen voelt zich verantwoordelijk voor alle aan de organisatie verbonden mensen: betaald én vrijwillig.

De relatie tussen bestuur enerzijds en staf, stagiaires en vrijwilliger anderzijds is die van werkgever/opdrachtgever en werknemer/opdrachtnemer. Het bestuur ondersteunt de uitgangspunten van de Fair Practice Code.

e. Toepassing van de Fair Practice code

Hieronder lichten we op een aantal punten toe hoe we de code toepassen:

De code reikt een aantal vragen aan die behulpzaam zijn om toe te lichten hoe we bij de stichting omgaan met Fair Practice. De beantwoording ervan levert meteen ook aanknopingspunten op om gesprekken te voeren over Fair Practice binnen de organisatie en met onze stakeholders.

Vraag 1: Betaalt Museum Kasteel Wijchen werknemers, stagiaires, vrijwilligers een redelijk inkomen/vergoeding?
Werknemers worden betaald volgens de Museum CAO. Stagiaires krijgen geen vergoeding en zijn daar vooraf van op de hoogte, vrijwilligers krijgen een financiële vergoeding (incl. km vergoeding) maar deze doneren vrijwel alle vrijwilligers terug aan het museum.

Vraag 2: Betaalt Museum Kasteel Wijchen opdrachtnemers en (uitvoerend) kunstenaars een redelijke vergoedingen/honorarium?
MKW betaald een redelijke vergoeding op basis van vooraf gestuurde offerte door de opdrachtnemer.

Vraag 3: Heeft Museum Kasteel Wijchen alle verplichte verzekeringen geregeld voor werknemers, stagiairs en vrijwilligers? Betaalt zij opdrachtnemers voldoende om geen onwenselijke risico's te lopen?
Alle verplichte verzekeringen zijn geregeld en worden regelmatig besproken met de verzekeringsadviseur. Opdrachtnemers worden conform offerte betaald.

Vraag 4: Neemt Museum Kasteel Wijchen voldoende maatregelen om onder veilige en gezonde omstandigheden te kunnen werken?
MKW heeft een RI&E laten opstellen door ArboNed. Ook heeft het een BHV- en CHV-plan. Calamiteiten worden geregistreerd en van incidenten wordt geleerd ter voorkoming in de toekomst. De directeur is getraind preventiemedewerker en een bestuurslid ondersteund directeur met HR-taken. Wanneer materiaal onveilig is wordt dit vervangen.

Vraag 5: Wat doet Museum Kasteel Wijchen om diversiteit en inclusiviteit in de culturele en creatieve sector te bevorderen?
MKW kiest voor verschillende doelgroepen en zoekt binnen en buiten haar netwerk naar culturele en creatieve medewerkers en bezoekers. In het bestuur wordt naar balans gezocht tussen man-vrouw en afkomst. In de staf zijn junioren en senioren werkzaam. Vrijwilligers met verschillende achtergronden in werkverleden en leeftijden hebben zich afgelopen jaren aangemeld en in 2025 hebben 5 nieuwe jongeren zich aangemeld voor diverse werkgroepen zoals de Tuun, Expowerkgroep en Corbi. Deze trend willen we vasthouden want jongeren trekken jongeren aan en we verstevigen onze positie als kweekvijver van jong talent in de culturele sector. Doormiddel van tijdelijke projecten worden mensen met een niet Nederlandse komaf gevraagd deel te nemen aan deze projecten.

Vraag 6: Past Museum Kasteel Wijchen de Governance Code Cultuur toe?
Voor een uitgebreide toelichting op hoe wij de Governance Code Cultuur toepassen verwijzen we u naar hierboven.

Financiële bedrijfsvoering

Een van de pijlers om als museum toekomstbestendig te zijn is een financieel solide bedrijfsvoering. Dat is dan ook precies zoals het verwoord is in de "uitvoeringsovereenkomst Museum Kasteel Wijchen 2022-2025". Grofweg vraagt dit continuïteit in de inkomsten (subsidies en entreegelden) en uitgaven die minimaal hiermee in balans zijn. Kortom een normale financiële bedrijfsvoering. Bestuur en directie van MKW zijn voor de kaderstelling en uitvoering daarvan verantwoordelijk. Maar er zijn altijd omstandigheden waar je geen of weinig invloed op hebt. Het begin van de beleidsperiode stond in het teken van de renovatie van ons mooie kasteel en van de coronapandemie. Het jaar 2022 eindigde daardoor in de min: MKW maakte eenmalig kosten voor herinrichting en openingsfestiviteiten en was niet het hele jaar geopend. Er zijn succesvolle jaren gevolgd, financieel in balans, maar het vermogen van de stichting is nog steeds een smalle basis. Versteviging daarvan vraagt dan ook voortdurend de aandacht van directie en bestuur.

Het volgende plaatje geeft op hoofdlijnen de (ontwikkeling van de) financiën in de achterliggende periode. Vanaf 2023 schrijven zowel de exploitatie als het besteedbaar vermogen weer zwarte cijfers.

Financiën MKW	bedragen x1.000	2022	2023	2024
Subsidie gemeente Wijchen		266	282	288
Bijdragen projecten en beheer collectie		21	24	78
Overige externe bijdragen (corona)		11		
Netto omzet		39	96	86
Totaal baten		*337*	*402*	*450*
Personeelskosten		149	182	223
Afschrijvingen		9	7	5
Overige bedrijfskosten		198	196	199
Totaal lasten		*356*	*385*	*427*
Jaarresultaat		*-19*	*17*	23

Afspraken

De afspraken tussen Museum Kasteel Wijchen en gemeente Wijchen zijn vastgelegd in de **Uitvoeringsovereenkomst Museum Kasteel Wijchen 2022-2025** en **Beheersovereenkomst voor de Collectie gemeente Wijchen** (zie bijlagen).

De stichting besteedt de budgetsubsidie en beheersvergoeding aan de instandhouding en exploitatie van Museum Kasteel Wijchen. Dit wordt gedaan door:

- Het presenteren van de permanente bewoningsgeschiedenis van Wijchen en omgeving vanaf 6000 jaar geleden en de essentiële rol van het rivierenlandschap hierin.
- Het presenteren (en zo mogelijk aanvullen) van de collecties met het accent op archeologie.
- Het verzorgen van rondleidingen

Afspraken beheersovereenkomst

a. Museaal beheer collectie

Museum Kasteel Wijchen beheert de Collectie op museale wijze. De registratie is in de periode 2022-2025 verder verbeterd. Na de herinrichting zijn alle standplaatsen van de objecten in het museum geregistreerd op vitrine niveau en vanaf februari 2025 is de standplaats in het depot verfijnd op plank/lade niveau in het collectie registratiesysteem Axiell Collections (voorheen Adlib). De informatie die bekend is over de objecten is geregistreerd in Axiell. Het onderzoek naar de objecten gaat door en nieuwe informatie wordt toegevoegd aan de objectregistratie. De objecten zijn voor 93% gefotografeerd en de object registratiefoto is toegevoegd in Axiell. Conservator en collectiefotograaf zijn projectmatig de collectie in het depot aan het fotograferen om de registratie verder aan te vullen.

Conservering is afgelopen jaren vooral gericht geweest op het beschikbaar maken voor tentoonstelling. Het verlijmen van beuken en reinigen van objecten is uitgevoerd door de conservator van MKW. In 2024 is een kom na een incident gerestaureerd door een zelfstandig keramiek restaurator. Vanaf 2023 is de aandacht verscherpt op preventieve conservering. Zo zijn er digitale klimaatmeters (voor temperatuur en luchtvochtigheid) aangeschaft, een klimaat vitrine voor kwetsbare fragiele objecten, extra beveiligde vitrines voor kostbare objecten en het depot heeft klimaatverbetering gekregen met een ontvochtiger en CV-verwarming.

In 2021 zijn de voorbereidingen getroffen voor de herinrichting van de vaste tentoonstelling. In 2022 is het kasteel feestelijk geopend met een nieuwe vaste presentatie op de museumzolder, een nieuwe verhaallijn van de bewonersgeschiedenis in de kelder en het kastelenverhaal is inhoudelijk niet veranderd maar wel vernieuwd in de toren gepresenteerd. Daarnaast is in de burgemeesterskamer de geschiedenis van de burgemeesters in Wijchen te vinden. In de tijdelijke tentoonstelling wordt zo veel mogelijk gebruik gemaakt van collectie uit de gemeente Wijchen dat aansluit bij het thema van de tijdelijke tentoonstelling. Het presenteren wordt op museale wijze gedaan met de beschikbare middelen. Hierin is in deze periode een professionaliseringslag gemaakt met presentatiemiddelen als metalen en plexi objectsteunen, nieuwe (klimaat en slagvrije) vitrines, UV-folie op de ramen en led-verlichting.

b. Rapportage

Jaarlijks heeft MKW gerapporteerd aan de gemeente over de collectie. Hiervoor wordt verwezen naar de jaarverslagen.

Prestaties

1. Toegankelijkheid van het museum

a. Openingstijden

Het museum is geopend van 10 tot 17 uur, behalve op maandag. Op maandagen is het museum wel geopend tijdens schoolvakanties en op enkele feestdagen

b. Toegankelijk voor schoolbezoek op alle werkdagen

Schoolklassen kunnen via het Cultuurknooppunt (https://www.cultuurmenu.cultuurknooppunt.nl) een schoolbezoek aanvragen. Daarnaast worden schoolbezoeken rechtstreeks aangevraagd bij het museum van scholen die niet aangesloten zijn bij het Cultuurknooppunt.

Het lesaanbod is ook vindbaar via Reizen in de Tijd (www.reizenindetijd.nl), van Erfgoed Gelderland.

c. Te bezoeken via de website

Via www.museumwijchen.nl is informatie over het museum te vinden. Deze wordt continu up-to-date gehouden.

d. Rolstoeltoegankelijk (excl. toren)

Kasteel Wijchen is van kelder tot toren rolstoeltoegankelijk. De toren is middels een QR-code digitaal te bezoeken. Bij de vaste tentoonstelling en iedere tijdelijke tentoonstelling wordt rekening gehouden met rolstoel- en kinderwagengebruik. Hiervoor is tijdens de opbouwfase van de tentoonstelling getest met een rolstoel in het kasteel of alle onderdelen bereikbaar zijn, ruime paden hebben en de liften goed bereikbaar zijn. Ook de kijkhoogte naar objecten wordt zo veel als mogelijk op rolstoelvriendelijke hoogte ingericht.

e. MKW verzorgt tijdens de openingstijden van het museum het gastheerschap in de foyer en het TIP in afstemming met Visit Arnhem Nijmegen

De TIP is tijdens openingstijden op de binnenplaats van Kasteel Wijchen te vinden met het TIP-bord. Voor toeristische vragen staan de gastheren en vrouwen klaar om de bezoekers te helpen. Hiervoor kan gebruik gemaakt worden van de TVAN digitale assistenten middels QR-code, folders van culturele activiteiten in de regio, een fysieke map met toeristische informatie en IPad om informatie op te zoeken.

De afstemming met Visit Arnhem Nijmegen wordt opgepakt door de staf van het museum en doorgezet naar de gastheren en -vrouwen. Dit kan gaan om nieuwsberichten, training en aanbod van bijeenkomsten.

f. MKW ontsluit de collectie digitaal voor het publiek via de eigen website, sociale media en digitale platforms zoals collectie Gelderland.

Op de website van Museum Kasteel Wijchen is het volgende te vinden:

- Collectie archeologie, regionale geschiedenis, museumtuin de Tuun
- Overzicht activiteiten
- Intro museum en kasteel
- Filmpje voor jonge bezoekers
- Mini docu op museum tv

De collectie en/of verhalen over de collectie zijn te vinden op o.a.:

www.mijngelderland.nl, www.vriendenmuseumkasteelwijchen.nl, www.museumtv.nl, www.visitnijmegen.com, www.europeana.eu

g. Het museum ontvangt gemiddeld 15000 bezoekers per jaar, inclusief leerlingen uit het basis- en middelbaar onderwijs

Bezoekersaantallen in deze beleidsperiode:

2022: 14.878 2023: 18.081 2024: 17.248 2025-Q1: 4.499

Voor een specificatie van de aantallen wordt verwezen naar de jaarverslagen, hoofdstuk bedrijfsvoering.

In 2022 was het museum geopend vanaf februari en zorgde de nasleep van corona voor het net niet halen van de doelstelling van 15.000 bezoekers. In 2023 zien we een grote stijging van het bezoekersaantal. Hierbij merken we op dat het percentage betalende bezoekers significant gestegen is ten opzichte van 2022. In 2024 is een zeer kleine daling van het bezoekersaantal. Hierbij merken we op dat de schoolklassen in dit jaar weinig voor Museum Kasteel Wijchen hebben gekozen, maar dat het percentage bezoekers aan de tentoonstelling fors toenam. Ook de betalende bezoekersaantallen nam toe ten opzichte van 2023. In 2025 zien we dat de schoolklassen weer veelvuldig voor Museum Kasteel Wijchen kiezen waardoor onder andere in het eerste kwartaal van 2025 25% meer bezoekers zijn geteld ten opzichte van het eerste kwartaal in 2024.

2. Museale presentatie.

a. Permanente presentatie van de collectie

De vaste tentoonstelling op de museumzolder presenteert 6000 jaar bewoningsgeschiedenis van de gemeente Wijchen.

b. Het verhaal van de kasteelbewoners met nadruk op het verhaal van Emilia en Emanuel

In de kelder en op de eerste verdieping wordt het verhaal van Emilia en Emanuel in een vaste presentatie verteld. Dit is een interactieve presentatie.

c. 2 wisseltentoonstellingen in de context van lokale regionale thema's in een archeologisch historische context

In deze beleidsperiode zijn de volgende tijdelijke tentoonstelling te zien (geweest) in het museum:

27 februari t/m 8 mei 2022	Fototentoonstelling ‘Ons Kasteel’
20 maart t/m 30 oktober 2022	Harry Gerritz ‘Tekens in het landschap’
20 november 2022 t/m 7 mei 2023	‘Wijvenwereld. Een verrassende kijk op vrouwen in de late middeleeuwen’
18 mei 2023 t/m 7 januari 2024	‘KOUD! Over leven in de in ijstijd’
Januari 2024 t/m februari 2024	VR-game ‘Schatkamers van Gelderland’
8 maart t/m 8 september 2024	‘GEKRUID Pittige verhalen over planten’
21 september 2024 t/m 9 maart 2025	‘Reis van de Parels, Macht van de adel in de lage landen, bruidsschatten en erfenissen’
29 maart 2025 t/m 20 september 2025	‘Rijkdommen van ver, oog in oog met de Merovingers’
17 april t/m 1 juni 2025	‘Vier Vrijheid!’
5 oktober 2025 t/m 6 april 2026	‘Verwonderkamer’

d. De botanische collectie in aansluiting op de museumpresentatie binnen

In de vaste tentoonstelling wordt de connectie gemaakt met de botanische collectie in De Tuun. Daarnaast is in 2024 de tentoonstelling GEKRUID gemaakt met als aanleiding het 25-jarig bestaan van De Tuun.

e. Gemiddeld minimaal 30 rondleidingen per jaar

Iedere zondag is een weekendrondleiding te volgen in het museum op vertoon van een museumticket.

1x per maand is een instapdorpswandeling te volgen die start met informatie over het kasteel.

Het museum verzorgd bovenstaande kasteelrondleidingen ook voor groepen op aanvraag (boekingen).

Overzicht van de aantal kasteelrondleidingen in deze beleidsperiode:

	2022	2023	2024	2025 (Q1+Q2)
Kasteel rondleidingen (boekingen)	59	49	48	17
Weekendrondleiding kasteel	32	46	47	25
Dorpswandelingen met kasteelstart (boekingen)	6	8	17	5
Instapdorpswandeling op zondag	7	10	9	5

3. Erfgoed educatie

a. Uitgebreid pakket educatieve activiteiten: samenwerking Het Cultuurknooppunt Wijchen Beuningen

Museum Kasteel Wijchen heeft in 2022 een vernieuwd lespakket aanbod ontwikkeld. Deze zijn o.a. te vinden op de museum website en in het aanbod van Het Cultuurknooppunt en Reizen in de Tijd.

b. Lesbrieven zijn aansluitend bij de kerndoelen van het onderwijs en zijn gericht op de Wijchense en regionale bewoningsgeschiedenis.

De lesbrieven/museumlessen zijn ontwikkeld met de kerndoelen van het museum en sluiten aan op de belevingswereld van de kinderen. Inhoudelijke informatie over de lesbrieven is te vinden op https://www.museumwijchen.nl/museumlessen/

c. Er zijn 10 lesbrieven voor het basisonderwijs en onderbouw voortgezet onderwijs

1. Groepen 1-2-3: Fiep en Eddie ontdekken het museum
2. Groepen 3-4-5: Emilia woonde hier!
3. Groepen 5-6-7-8: De Prehistorie
4. Groepen 5-6-7-8: De Romeinen
5. Groepen 7-8: Bezoekles Archeoloog in de klas
6. Groepen 7-8: Museumles Kasteel Wijchen (rondleiding)
7. Groepen 7-8: Dorpswandeling Wijchen voor scholen
8. Voortgezet onderwijs: De Romeinen
9. ROC pilot: Burgerschap; Ontdek wat nodig is om een museum open te stellen
10. Maatwerk: Maatwerk lesbrief bij tijdelijke tentoonstelling

d. Inspanning dat alle basisscholen tenminste 2x MKW bezocht hebben

Museum Kasteel Wijchen onderhoudt goed contact met Het Cultuurknooppunt over de aanmeldingen. In de aanmeldingen van de scholen is te zien dat vrijwel alle basisscholen in de gemeente Wijchen kiezen voor een bezoek aan Museum Kasteel Wijchen. Wanneer een school nooit zou kiezen voor Museum Kasteel Wijchen, dan gaan we in gesprek met de school. In het najaar 2025 nemen we contact op met Kans en kleur omdat 3 basisscholen nog geen museumles hebben afgenomen.

e. 70% Wijchense schoolklassen (groep 5t/m8) heeft MKW bezocht

In totaal hebben 132 basisschool groepen (groep 1 t/m 8) een museumles afgenomen in deze beleidsperiode.

School Wijchen Groep 1t/m8	2022	2023	2024	2025 Q1+Q2	Aantal groepen
Buizerd		9		5	14
Heilig Hart	2			1	3
Paschalis	2	6	9	3	20
Paulusschool	4		5	2	9
Roncalli	1		1	1	3
St. Jan Baptist	1	1			2
St. Jozef	1		3		4
St.JanBaptist	1				1
Trinoom		8		13	21
Viersprong		10		2	12
Westwijzer	2	10	3	7	22
Zuiderpad		11	1	7	19
Eindtotaal	14	55	22	41	132

In totaal hebben hiervan 82 basisschool groepen (groep 5t/m8) een museumles afgenomen in deze beleidsperiode en 50 basisschool groepen (groep 1 t/m 4)

School Wijchen groep 5t/m8	2022	2023	2024	2025 Q1+Q2	Aantal groepen
Buizerd		5		1	6
Heilig Hart	2			1	3
Paschalis	2	3	6	3	14
Paulus	4		3		7
Roncalli	1		1	1	3
St. Jan Baptist		1			1
St. Jozef	1		2		3
St.JanBaptist	1				1
Trinoom		8		9	17
Viersprong		4		2	6
Westwijzer	2	6	2	2	12
Zuiderpad		6	1	2	9
Eindtotaal	13	33	15	21	82

In 2022 hadden we in het begin van het jaar nog met Corona te maken. De eerste twee maanden was het kasteel nog dicht en hebben we de dorpswandeling en archeoloog in de klas zijn aangeboden in dit jaar. In het najaar is een aantal scholen uitgenodigd om de nieuwe museumlessen te volgen en op basis van deze ervaringen (zowel van het museum als van de scholen) zijn de lessen geoptimaliseerd. Vanaf januari 2023 konden de nieuwe lessen geboekt worden. In 2023 hebben we alle cultuur coördinatoren uitgenodigd voor een rondleiding in het museum en presentatie van de nieuwe lessen. Naar aanleiding hiervan zijn de boekingen verder op gang gekomen. In 2024 hebben minder scholen voor MKW gekozen. In 2025 zien we dat scholen weer massaal voor MKW kiezen waardoor druk is ontstaan op de museumlessenplanning en helaas konden niet alle aanvragen worden gehonoreerd.

Financieel

Een financieel solide bedrijfsvoering is voor elke museale organisatie van levensbelang. Elders in deze evaluatie geven wij een cijfermatig beeld voor de afgelopen periode. Afgezien van een solide financiële bedrijfsvoering als geheel noemt de uitvoeringsovereenkomst enkele specifieke financiële kaders:

a. van de totale inkomsten bestaat gemiddeld 15% uit neveninkomsten. De vergoeding collectiebeheer is ook een neveninkomst.

In alle jaren is dit niveau van neveninkomsten ruim gerealiseerd.
N.b. De beheersvergoeding is in 2025 verhoogd van € 8.020 naar € 14.000.

b. voor collectievorming mag jaarlijks maximaal €4000 aan de reserve worden toegevoegd.

Aan de bestemmingsreserve is niets toegevoegd omdat dit niet paste bij de financiële resultaten. De bestemmingsreserve bedraagt ongeveer €6000 ultimo 2024.

c. De algemene reserve bedraagt aan het eind van het subsidietijdvak maximaal 10% van de exploitatie-omvang in het laatste boekjaar.

Het begin van de beleidsperiode stond in het teken van de renovatie van ons mooie kasteel en van de coronapandemie. Het jaar 2022 eindigde daardoor in de min: MKW maakte eenmalig kosten voor herinrichting en openingsfestiviteiten en was niet het hele jaar geopend. Dit leidde ook tot een negatieve reservepositie. Die positie is daarna wel verbeterd. Voor normale bedrijfsvoering, incidenten en vervanging(investeringen) adviseert de accountant van MKW een weerstandsvermogen in de marge van 30% van het balanstotaal tot €50.000.

Bijlage

1. Uitvoeringovereenkomst museum kasteel Wijchen 2022-2025
2. Beheersovereenkomst voor de Collectie gemeente Wijchen 2007